

Økokrim

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

FINANSDEPARTEMENTET
SAKSNR.: 08/3595-38
ARKIVNR.:

Deres referanse
07/3054 FM GKB

Vår referanse
200600119

Vår dato
20. oktober 2008

Høring – NOU 2008: 12 Revisjonsplikten for små foretak

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 2. juli i år.

Et flertall i revisjonspliktutvalget går inn for at revisjonsplikten videreføres for små aksjeselskaper, og at det innføres revisjonsplikt for regnskapspliktige NUF med begrenset deltageransvar. Økokrim deler flertallets konklusjoner og i all hovedsak også de vurderinger som er gjort. Vi vil i det følgende utdype våre standpunkter noe.

Revisor som forebygger, avdekker og rapportør av økonomisk kriminalitet

Revisor er samfunnets tillitsperson og har i denne sammenheng en rekke ulike roller av betydning for bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Mest sentralt i så måte er etter vår oppfatning rollene som forebygger, avdekker og rapportør.

Roller som forebygger er en av de viktigste rollene revisor har. Det at det skal komme en – forutsetningsvis dyktig og profesjonelt skeptisk – revisor virker, slik vi ser det, forebyggende mot blant annet økonomisk kriminalitet. Tilbøyeligheten til å begå bevisste uønskede handlinger reduseres i takt med økt opplevd risiko for å bli oppdaget. Dette følger av at bevisst kriminalitet særlig påvirkes av muligheten for å begå handlingen, forventet fortjeneste, risiko for å bli oppdaget og de følger dette i så fall vil få. I tillegg har revisor en viktig forebyggende rolle i forhold til ubevisste uønskede handlinger; aktsomheten øker når man vet at revisor kommer til å gjennomgå regnskapene og ellers foreta en revisjon i samsvar med de krav lovgivning stiller. Etter vår oppfatning er denne effekten betydelig. Hensynet er særlig viktig for aksjeselskaper; virksomhet drevet i aksjeselskapsform innebærer et begrenset ansvar for eierne – med tilsvarende større risiko for selskapets kreditorer og andre.

Gjennom sin revisjon avdekker revisor en rekke ulike forhold, fra mindre feil som korrigeres underveis til grov kriminalitet. I sin rolle som uavhengig kontrollør, kombinert med nærhet til klienten, regnskapene og virksomheten ellers, er revisor i en særstilling og i en bedre posisjon enn de fleste andre til å avdekke uønskede forhold, også økonomisk kriminalitet. Det antas å være allmenn enighet om at økt oppdagelsesrisiko virker kriminalitetsforebyggende. Selv om

revisor ikke har som sin primære oppgave å avdekke misligheter, medfører revisjonsplikt etter vår oppfatning økt oppdagelsesrisiko og dermed mindre kriminalitet.

Revisor er gitt både plikt og rett til – under gitte forutsetninger – å si fra til myndighetene om mulige straffbare forhold. Særlig sentral er hvitvaskingsloven § 7, som gir revisor plikt til å oversende opplysninger til Økokrim blant annet dersom han eller hun har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av et straffbart forhold og nærmere undersøkelser ikke avkrefter mistanken. Vi får stadig flere meldinger om mistenkelige transaksjoner fra revisorene, som rapporterer i betydelig større grad enn for eksempel regnskapsførere og advokater. Meldingene fra revisorene holder ofte høy kvalitet og gir stor nytte. Videre nevnes revisorloven § 6-1 som gir revisor rett til å underrette politiet ved mistanke om at det har skjedd en straffbar handling. Begge disse rapporteringskanalene har selvsagt også en klar side til forebygging. Når man vet eller tror at revisor vil rapportere til Økokrim eller underrette politiet, vil man naturlig nok være mindre tilbøyelig til å begå kriminalitet.

Som det ovennevnte viser, kjenner vi oss svært dårlig igjen i den påstanden utvalgets mindretall gir i utredningen på side 81 om at ”mye kan tyde på at revisjonens samfunnsmessige betydning for de selskaper det her er snakk om er overdrevet”.

Revisjonsinstituttet har også en annen funksjon i arbeidet mot økonomisk kriminalitet: Når en virksomhet er undergitt revisjon, vil revisors forklaring og dokumenter fra revisor arbeidspapirer ofte være viktige bevis i økonomiske straffesaker.

Revisjonsplikt for NUF

Økokrim støtter flertallets forslag om å innføre revisjonsplikt for NUF.

Det er vår klare oppfatning at NUF i mange tilfeller velges, for eksempel foran norsk aksjeselskap, for å unngå den kontroll man ellers ville blitt undergitt gjennom revisjon. Dette momentet benyttes som kjent også i markedsføringen av NUF-etablerere. Videre har vi erfaring for at NUF i en del tilfeller benyttes for å omgå ilagt konkursskarantene. Endelig benyttes NUF fordi det ofte er billigere å etablere et utenlandsk selskap enn et tilsvarende norsk.

Mange oppfatter i dag NUF som en måte å organisere norsk virksomhet på uten at man undergis de betingelser og den kontroll som normalt hører med. Risikoen for økonomisk kriminalitet er dermed etter vår mening generelt større i NUF enn i tilsvarende norske aksjeselskap. Dette tilsier i seg selv at slike virksomheter ikke bør være fritatt for revisjonsplikt, og det styrker ytterligere synspunktene i forhold til forebygging, avdekking og oppklaring nettopp for denne gruppen virksomheter.

Det er også grunn til å påpeke det konkurransefortrinn disse – i noen grad useriøse – aktørene i dag har i forhold til norske aksjeselskaper. Det bør ikke være slik at virksomheter som ønsker å unndra seg kontroll gis bedre økonomiske konkurransevilkår enn andre. Selvsagt er ikke alle som driver virksomhet som NUF useriøse. Men ulempene for de seriøse aktørene – også om man skulle forutsette at de selv ikke har noen nytte av revisjon – vil etter vårt syn langt overgå av de samlede samfunnsmessige positive effekter av revisjonsplikt som foreslått.

Revisors rolle i skattekontrollen

I Norge har revisorene en spesiell rolle i skattekontrollen, da de – i motsetning til i andre land – bekrefter opplysninger som gis i næringsoppgave og kontrolloppgave over innberetningspliktige

ytelser. Den kontroll revisor som samfunnets tillitsperson utfører for å kunne avgi slike bekreftelser, er således en integrert og viktig del av kontrollen med skatter og avgifter.

Det regjeringsoppnevnte Skatteunndragelsesutvalget vurderer for tiden tiltak for å styrke kampen mot skatteunndragelser. Fjerning av revisjonsplikt er etter Økokrims oppfatning et tiltak med den motsatte effekt.

Alternativer til revisjon

Særlig to alternativer til revisjonsplikten har vært fremme.

For det første har det vært anført at revisors oppgaver kan overtas av regnskapsførerne. Etter vår oppfatning er dette primært et spørsmål om objektivitet og uavhengighet, både reell og opplevd. Revisors rolle som samfunnets tillitsperson er unik. Det har tatt lang tid å bygge opp rollen og forståelsen for denne i bransjen. Videre utfører regnskapsfører og revisor forskjellige oppgaver; mens regnskapsførers oppgaver består i å ivareta oppdragsgivers plikter på dennes vegne, er revisors oppgave å foreta en uavhengig etterkontroll. Dette er to grunnleggende forskjellige oppgaver.

Dette er også et økonomisk spørsmål. Forslaget om å fjerne revisjonsplikten er i betydelig grad begrunnet med et ønske om reduserte kostnader for næringslivet. Men man kan ikke gi regnskapsførere betydelige kontrolloppgaver i tillegg til de oppgaver de utfører i dag, uten ekstra kostnader. Og igjen; resultatet ville uansett vært at man kontrollerer seg selv.

På denne bakgrunn er vår oppfatning at det er lite realistisk at revisors oppgaver vil kunne overtas av regnskapsførerne.

For det andre har det vært anført at skatteetaten vil kunne overta revisors funksjon i forbindelse med skattekontrollen. Selv om man teoretisk nok kan tenke seg en slik løsning, vil dette kreve en så stor tilførsel av ressurser til skatteetaten at vi ikke anser dette som noe realistisk alternativ. For å kunne foreta en kontroll i det omfang revisorer – som allerede kjenner virksomhetene de reviderer – utfører i dag, vil skatteetaten ha behov for en svært betydelig ressurstilførsel. Det er grunn til å advare mot å gå inn for en løsning som vil være avhengig av en ressursatsing som i praksis neppe vil kunne følges opp. (For øvrig heter det i utredningen på side 70 at den svekkelsen et evt bortfall av revisjonsplikt for små selskaper vil være for bekjempelsen av økonomisk kriminalitet, antas å kunne ”oppveies ved å tilføre politi og påtalemyndighet økte ressurser med sikte på å oppklare slik kriminalitet samt ved . . . et skjerpet sanksjons- og reaksjonsnivå”. Dette framstår for oss, hensett til nevnte myndigheters ressurssituasjon i dag, som langt bortenfor det realistiske.)

Videre vil skatteetaten rimeligvis ha sitt fokus på skatte- og avgiftsforhold. De hensyn som tidligere er påpekt gjelder for alle typer økonomisk kriminalitet, slik at revisors rolle uansett ikke vil erstattes av en kontroll utført av skatteetaten.

Endelig vil skatteetaten ikke kunne erstatte den praktiske rollen revisor har som kvalitetskontrollør under revisjonen og i forbindelse med selve utarbeidelse av oppgaver til myndighetene.

Eventuelle fritak fra revisjonsplikt

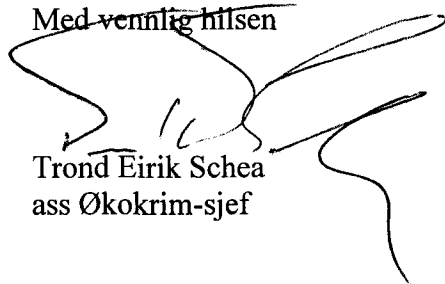
Dersom det blir innført fritak fra revisjonsplikten for små foretak, bør fritakene etter vårt skjønn gjøres så begrensede som mulig for å redusere de negative konsekvensene som er påpekt i

utredningen og ovenfor her. For eksempel bør grensene for når foretak i denne sammenheng skal anses som "små" settes så lavt som mulig. I NOU 2008:12 omtales driftsinntekter på NOK 5 millioner, noe som etter vårt syn er for høyt. Til sammenligning er grensen i Danmark DKK 3 millioner og i Finland EUR 200 000. Sett i sammenheng blant annet med norske revisorers rolle i skattekontrollen, bør grensene snarere ligge under hva den gjør i disse landene, enn over.

Konklusjon

Økokrim støtter flertallets konklusjoner slik de fremgår av NOU 2008: 12. Vi advarer mot en fjerning av revisjonsplikten for små foretak, da dette etter vår oppfatning vil svekke bekjempelsen av økonomisk kriminalitet ved å redusere muligheten for avdekking og på annen måte. Vi støtter innføring av revisjonsplikt for regnskapspliktige NUF med begrenset deltageransvar.

Med vennlig hilsen

Trond Eirik Schea
ass Økokrim-sjef

for Geir Kjetil Finneide
seniorrådgiver

Kopi: Justisdepartementet, Politidirektoratet, riksadvokaten